

Příloha 1: Dotazník/ Otázky pro strukturovaný rozhovor

Část A:

1. Pohlaví: chlapec děvče
2. Postižení: tělesné kombinované - *jaké*: _____
3. Diagnóza: _____
4. Pohyb: samostatný pomocí kompenzačních pomůcek – jakých: _____
5. Sebeobsluha: vše zvládá potřebuje pomoc – při čem: _____

Část B:

1. Podle čeho jste vybírali školu pro Vaše dítě?
2. Co je pro Vás důležité, co se týká školní docházky Vašeho dítěte?
3. Jaké podmínky Vám škola zajistila (např. bezbariérovost, pomůcky, asistent, individuální vzdělávací plán apod.)?
4. Jaké terapie Vaše dítě navštěvuje? Kterou považujete za nejdůležitější?
5. Kolik času vám zabere dojíždění na terapie týdně (včetně terapie samotné)?
6. Jaké terapie se Vám nejobtížněji zajišťují a proč tomu tak je?
7. Jsou mezi terapiemi takové, které si musíte sami hradit?
8. Máte individuální terapeutický plán? Podílel/-a jste se na vytváření? Jakou formou?
9. Je součástí tohoto plánu i nějaká aktivita doma? Pokud ano, kolik času tomu týdně věnujete?
10. Využíváte nějaké sociální služby? Jaké?
11. Jsou tyto služby pro Vás snadno dostupné?
12. Byl nějaký zvlášť výrazný okamžik či období během prvního roku školní docházky (pro Vaše dítě i pro Vás)?
13. Jakých pokroků Vašeho dítěte si nejvíce ceníte? Co se podařilo?

Příloha 2: Rozhovor (R2M) – přepis

Část A

1. Pohlaví: *Děvče.*

2. Postižení: *Tělesné*

3. Diagnóza: *Jé, to já z hlavy nevím, je to latinsky a dlouhý...onemocnění mozku a míchy, manželka si to pamatuje... (pozn. ADEM-akutní diseminovaná encephalomyelitida)*

4. Pohyb: *Ano, samostatný. Pomůcky teda má. Má takovou vložku do bot a takovou punčochu bude mít..., no.*

5. Sebeobsluha: *Ano, vše zvládá.*

Část B

1. Podle čeho jste vybírali školu pro Vaše dítě? *No, tak v místě bydliště. My jsme z malého městečka, tam jiná možnost není.*

2. Co je pro Vás důležité, co se týká školní docházky Vašeho dítěte? *No, tak aby do té školy chodila, aby tam měla přátele, kamarády, že jo. A dobrý vztah s učitelem, což má. Maj výbornýho učitele, takže v tomhle směru jsme spokojení po všech stránkách.*

3. Potřebovali jste, aby Vám škola zajistila např. bezbariérovost, pomůcky, asistenta...? *Nepotřebovali, ne, ne. Děti zpočátku dceři pomáhaly třeba v jídelně nosit ták a podobný věci, ale to už dneska není potřeba.*

4. Jaké terapie Vaše dítě navštěvuje? *Tady jezdíme sem do Buděj. (pozn. fyzioterapie) Má rehabilitaci, posilování a taky Vojtovu metodu, střídá se to po týdnu. Jezdíme každý týden. ...Jednou za rok jezdíme do Jánských lázní...tam má pak kompletní lázeňskou péči, která teda pomáhá. Je to asi tak měsíc. ...Vlastně ještě masáže, to k nám chodí kamarádka.*

5. Kolik času vám zabere dojíždění na terapie týdně, včetně terapie samotné? *Řekněme dvě a půl, tři hodiny. Tři hodiny, no.*

6. Máte potíže se zajištěním některých terapií? *Nedá se říct.*

7. Jsou mezi terapiemi takové, které si musíte sami hradit? *Ne. Takhle na ty pomůcky (pozn. ortopedické) něco málo, ale není to nic tragického.*

8. Máte individuální terapeutický plán? *Ano. To je na půl roku, no. Podílel jste se na vytváření? Já ne, manželka o tom mluvila s fyzioterapeutkou.*

9. Je součástí tohoto plánu i nějaká aktivita doma? *Taky. Cvičíme taky, v rámci možnosti pohyb, taky cviky máme na doma. Kolik času tomu věnujete? Je to rozdílný, každé den něco má...průměrně 20 minut, no tak.*

10. Využíváte nějaké sociální služby? *Ne, ne, ne, nepotřebuje.*

11. Jsou tyto služby pro Vás snadno dostupné? *Nepotřebovali jsme řešit.*

12. Byl nějaký zvlášť výrazný okamžik či období během prvního roku školní docházky? *To ne. To je všechno v pořádku. Bylo to bez obtíží.*

13. Jakých pokroků Vašeho dítěte si nejvíce ceníte? *Určitě to, že se pohybuje, že chodí, že je samostatná, a že není závislá na tom okolí. To je to důležité, že jo. Určitě taky to, že je prospěch zase pro ty děcka v okolí. Zase nějaký příklad pro ty děti a ono je to vzájemný. Ať postižený pro ty nepostižený, je to zase takový výchovný pro ty děcka, pomůžou. A ono to jde dopředu.*

Příloha 3: Rozhovor (R3Z) – přepis

Část A:

1. Pohlaví: chlapec

2. Postižení: kombinované: tělesné postižení, oční vada, lehká mentální retardace

3. Diagnóza: DMO – kvadruplegie

4. Pohyb: samostatný – pohybuje se po bytě sám, na nerovném povrchu potřebuje jistit

5. Sebeobsluha: potřebuje pomoc při oblékání, na toaletě, v jídelně, při přípravě na vyučování, nastupování do auta atd.

Část B:

1. Podle čeho jste vybírala školu pro Vaše dítě? *Důvodem byl malý počet dětí ve třídě, bezbariérovost a také krátké vzdálenosti mezi třídou, jídelnou, toaletou, šatnou... Líbí se mi, že tam zřídili koutek s relaxačním pytle, kobercem a míčem, kde si dítě může odpočinout. Také jsme věděli, že bude ve třídě asistent pedagoga, který vykonává i osobní asistenci.*

2. Co je pro Vás důležité, co se týká školní docházky Vašeho dítěte? *Je toho víc... malý počet dětí ve třídě, možnost odejít z výuky na místo, kde si může dítě odpočinout, pomůcky, IVP, asistent pedagoga....*

3. Jaké podmínky Vám škola zajistila? *Myslím tím třeba bezbariérovost, pomůcky, asistenta... Škola zajistila individuální vzdělávací plán, pomůcky, asistenta pedagoga... Ten vykonává i osobní asistenci. Jsme rádi, že to funguje.*

4. Jaké terapie Vaše dítě navštěvuje? *Chodíme na hipoterapii, pak máme plavání s asistentem, rehabilitace... Syn jezdí na speciálně upravené tříkolce. **Kterou terapii považujete za nejdůležitější?** *Všechny terapie jsou pro naše dítě důležité, všechny.**

5. Kolik času vám zabere dojíždění na terapie týdně, když do toho zahrnete i terapii samotnou? *Zabere to dost času, asi tak ... 8hodin.*

6. Jaké terapie se Vám nejobtížněji zajišťují a proč tomu tak je? *Nejobtížněji se nám shání rehabilitace, protože v našem okolí není člověk, který by byl zaměřený na rehabilitaci dítěte s DMO. Úplně nejtěžší je sehnat finance na rehabilitaci v lázních. To máme cvičení v oblečku Therasuit.*

7. Jsou mezi terapiemi takové, které si musíte sami hradit? *Ano, hradíme si všechny terapie sami. Nejvíce financí padne na pobyt v lázních s cvičením v oblečku Therasuit.*

8. Máte individuální terapeutický plán? *Individuální terapeutický plán nám vytvoří vždycky v lázních. Podílela jste se na vytváření?* *Na jeho vytváření se já jako rodič nepodílím. Vytváří ho fyzioterapeuti v lázních.*

9. Je součástí tohoto plánu i nějaká aktivita doma?

Cvičíme každý den. Kolik času tomu věnujete? *Asi 20 minut. Denně?* *Ano, každý den.*

10. Využíváte nějaké sociální služby?

Sociální služby nevyužíváme. Využívali jsme centrum rané péče do sedmi let věku našeho syna.

11. Jaká je dostupnost sociálních služeb pro Vás? Jsou snadno dostupné?

Sociální služby, které bychom mohli využívat, jsou cca 40 km od našeho bydliště.

12. Byl nějaký zvlášť výrazný okamžik nebo období během prvního roku školní docházky pro Vaše dítě nebo i pro Vás)? *Asi když jsme viděli, že děti přijímají našeho syna takového, jaký je. Řekli jsme si, že jsme udělali dobře, když jsme ho dali do běžné základní školy mezi zdravé děti.*

13. Jakých pokroků Vašeho dítěte si nejvíce ceníte? Co se podařilo?

Největší pokrok u našeho dítěte bylo to, že syn začal chodit. Čekali jsme na chůzi až do jeho pěti a půl let. Jinak každého pokroku, který náš syn dosáhne, si moc ceníme.

Příloha 4: Rozhovor (R4Z) – přepis

Část A:

1. Pohlaví: *chlapec*

2. Postižení: *kombinované; tělesné a vada řeči*

3. Diagnóza: *DMO diparet. forma*

4. Pohyb: *samostatný*

5. Sebeobsluha: *potřebuje pomoc – při oblékání, porcování jídla...*

Část B:

1. Podle čeho jste vybírala školu pro Vaše dítě?

Já jsem chtěla, aby se moje dítě cítilo ve škole dobře, takže na základě informací od jiných rodičů.

2. Co je pro Vás důležité, co se týká školní docházky Vašeho dítěte?

Aby chodilo do školy pravidelně, aby neměl moc zameškáno... a aby stíhal učení.

3. Jaké podmínky Vám škola zajistila? Potřebovali jste např. bezbariérovost?

Ne, moje dítě chodí, takže bezbariérovost není důležitá. Ale pomůcky ano, asistenta učitele a individuální vzdělávací plán taky.

4. Jaké terapie Vaše dítě navštěvuje? Kterou považujete za nejdůležitější?

Navštěvuje cvičení – fyzioterapii 3x týdně a logopedii. A ergoterapii. No a navíc taky hipoterapii a kroužek plavání, ...jestli se to tam také počítá.

Důležitý jsou všechny dohromady, ale asi nejvíc to cvičení.

5. Kolik času vám zabere dojíždění na terapie týdně -včetně terapie samotné?

Jo, jo, dojíždění. My dojíždíme do školy a terapii má zároveň v jednom baráku se školou.... Takže dvacet minut cesta, půl hodiny terapie, krát pět... Tj. 4-6 h

6. Jaké terapie se Vám nejobtížněji zajišťují a proč tomu tak je?

Problém je s logopedií, protože logopedii by třeba moje dítě potřebovalo dvakrát, třikrát do týdne, ale čas je tak jednou za týden, kvůli nedostatku logopedek.

7. Jsou mezi terapiemi takové, které si musíte sami hradit?

No, hradí se ta hipoterapie.

8. Máte individuální terapeutický plán? Podílela jste se na vytváření? Jakou formou?

Máme. Vytváří ho fyzioterapeutka vždycky jednou za půl roku a já si potom k tomu můžu říct, můžu se k tomu vyjádřit. Ale vesměs je to udělaný vždycky výborně, že není třeba, že k tomu nemám žádné připomínky, takže to jenom podepíšu.

9. Je součástí tohoto plánu i nějaká aktivita doma? Pokud ano, kolik času tomu týdně věnujete?

Měli bychom každý den dělat doma logopedii i cvičit, ale každý den na to čas není. Každý den třeba půl hodiny tomu věnujeme, dohromady. Někdy víc, podle toho, co je potřeba.

10. Využíváte nějaké sociální služby? Jaké?

Ne. Ani osobní asistenci? Jo, to, jo.

11. Jsou tyto služby pro Vás snadno dostupné?

Je to dostupné.

12. Byl nějaký zvlášť výrazný okamžik či období během prvního roku školní docházky pro Vaše dítě i pro Vás?

Ne. Tak výrazný... Nebo třeba změna režimu... Ono tím, že chodil do školky tady v areálu, takže až zas taková změna to pro nás nebyla. Lidi tady zná, paní učitelky vesměs taky znal. Z tábora třeba asistentku... Trošku víc nám přibyla práce s domácím úkolama. Jak maj každý den domácí úkol, tak pár minut navíc ještě ta škola....

13. Jakých pokroků Vašeho dítěte si nejvíce ceníte? Co se podařilo?

Nejvíce asi čtení. Jsem ráda vždycky, když se něco podaří.

Příloha 5: Centrum Arpida v Českých Budějovicích

ARPIDA, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z.ú., je nestátní nezisková organizace pracující na bázi zapsaného ústavu a obecně prospěšné společnosti. Centrum poskytuje komplexní koordinovanou podporu v duchu uceleného systému rehabilitace osobám s tělesným a kombinovaným postižením,

prostřednictvím Střediska sociálních služeb, Nestátního zdravotnického zařízení a Škol a školských zařízení.

Při naplňování svého poslání účelně propojuje a koordinuje péči v oblasti zdravotní, sociální a výchovně vzdělávací, a to pod jednou střechou. Zajišťuje tak odbornou činnost detekční, diagnostickou, terapeutickou, rehabilitační, respitní, výchovně vzdělávací, zájmovou, poradenskou, metodickou, posudkovou a preventivní, včetně tzv. rané péče.

Cílem poskytované péče je dosažení pokud možno optimálního individuálního vývoje každého klienta ve smyslu jeho maximální možné soběstačnosti a integrace v jeho přirozeném sociálním prostředí a bez omezení přirozeného způsobu rodinného života.

Při veškeré činnosti se ARPIDA opírá o základní principy křesťanské etiky respektující vzájemnou úctu, sounáležitost, sdílení, solidaritu a porozumění. V odborné práci jsou maximálně respektovány mezioborové vztahy. Komplexní péče v duchu ucelené rehabilitace se opírá o týmovou práci při jasném vymezení osobní odpovědnosti. Důraz je kladen jednak na vysokou odbornost a zároveň též na lidský rozměr poskytované péče. Služby jsou zaměřeny nejen na děti a dospělé osoby se zdravotním postižením, ale také na jejich rodiny. Rodiče se stávají členy pracovního týmu.

Významnou součástí centra ARPIDA jsou Speciální školy a školská zařízení pro děti a žáky s tělesným postižením a více vadami při centru ARPIDA. Většinou od 3 let dochází děti do tříd speciální mateřské školy pro děti s tělesným postižením.

Povinnou školní docházku plní děti ve Speciálních školách při centru ARPIDA. Podle svých dispozic navštěvují žáci základní školu, základní školu s individuální podporou, základní školu speciální. Pro děti s těžším kombinovaným postižením je k dispozici přípravný stupeň základní školy speciální a třídy ZŠ speciální s rehabilitačním vzdělávacím programem. Ve třídách speciálních škol je malý počet žáků a je s nimi pracováno v odděleních podle ročníků. Po vyučování mohou jít děti do školní družiny. I při práci ve školní družině je dětem věnována komplexní rehabilitační péče. Součástí škol je též Středisko pro volný čas dětí a mládeže.

Organizace ZŠ v centru Arpida

Základní škola pro tělesně postižené (ZŠ)

- je určena pro žáky s tělesným (motorickým) postižením,
- dle rejstříku škol má kapacitu 12 žáků, ve třídách je malý počet žáků, s nimiž pracuje více pedagogických pracovníků (zpravidla učitel – speciální pedagog a asistent pedagoga); k dispozici jsou též osobní asistenti,
- v souladu se školskou legislativou je pracováno dle ŠVP,
- na základě povolení MŠMT ČR má škola celkem 10 ročníků; ŠVP umožňuje rozložit učivo 1. ročníku do dvou let,
- škola má jen první stupeň,
- koncepce základní školy (ŠVP) respektuje tendenci integrovat žáky tohoto vzdělávacího programu v hlavním vzdělávacím proudu, tedy v běžných školách v místě jejich bydliště (inkluzivní vzdělávání); v těch případech, kde není integrace z objektivních důvodů (zdravotní stav žáka) možná, plní tento žák povinnou školní docházku i nadále v ZŠ při centru ARPIDA dle IVP,
- žákům je věnována komplexní koordinovaná péče v duchu uceleného systému rehabilitace - vedle prostředků pedagogických je zajištěna realizace prostředků sociálních a léčebných (zejména LTV, ergoterapie, hydroterapie, atp.).

Příloha 6: Kineziologický rozbor

Při tvorbě individuálního terapeutického plánu vychází fyzioterapeut z tzv. kineziologického rozboru.

Kineziologické vyšetření základní

- První dojem
- Kvantita (dosažené motorické dovednosti)
- Kvalita
- Konstantní odchylka
- Blízký cíl
- Hlavní problém
- Nejpoužívanější způsob lokomoce
- Přání rodiny
- Spolupráce s rodinou
- Další aktivita klienta

Kineziologické vyšetření – doplnění

- Goniometrie
- Lokomoční stadia DMO (dle Vojty)
- Retardační kvocient - RQ
- Vyšetření izolovaného pohybu

Ad) Lokomoční stadia (stadia 0 – 9)

Př.: Stadium 6 – dítě se umí vytáhnout do stoje pomocí HKK, udrží se ve stoji. Je schopno se pohybovat pomocí HKK nejprve do strany. Jde o kvadrupedální lokomoci ve frontální rovině. V pozdější době tohoto lokomočního stadia nastupuje lokomoce v sagitální rovině s oporou. Důležité je, že tato lokomoce musí probíhat z vlastní motivace.

Vývojový věk: 12. – 13. měsíc

Ad) Retardační kvocient - RQ

Stanovit RQ u dětí s DMO je důležité pro hodnocení vývoje vzpřimování.

RQ = vývojový věk / kalendářní věk

Př.: RQ = 5 měsíců / 20 měsíců = ¼

Na základě vypočteného RQ lze očekávat, že se toto dítě za další 1 kalendářní rok posune v motorice o 3 měsíce, tj. bude motoricky na 8 měsíci.

Příloha 7: Fyzioterapie a ergoterapie

Obr. 2: Individuální fyzioterapie je nenahraditelná.

Obr. 3, 4, 5 a 6: Činnosti procvičované během ergoterapie.

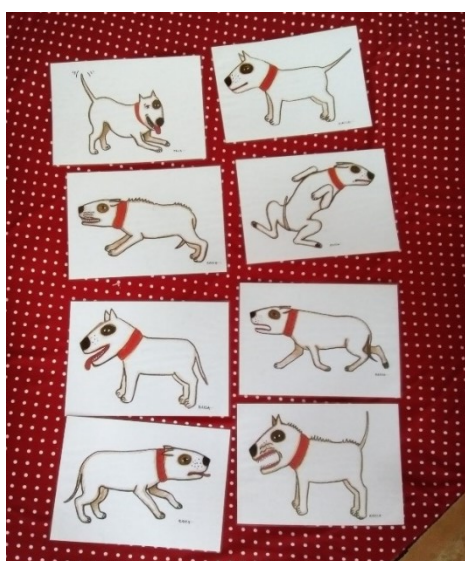
Příloha 8: Hipoterapie

Obr. 7-10: Kromě léčebného působení je hipoterapie navíc i příjemná.

Příloha 9: Pomůcky na canisterapii

Obr: 11 a 12: Pomůcky navržené a vyrobené terapeutkou slouží k procvičování jednoduchých počtů (přirázování piškotů na kolečka) a činností z oblasti jemné motoriky.

Obr. 13: Karty k činnostem rozvíjejícím sociální dovednosti. Tyto slouží k porozumění „řeči“ psa.

Příloha 10: Arteterapie

Obr. 14 a 15: Ukázka práce dětí s tělesným postižením v arteterapeutickém atelieru.

Příloha 11: Porovnání pohybových aktivit žáků s těles. postižením na ZŠ a speciální ZŠ

Výsledky kolektivní případové studie, při které byla data získána prostřednictvím nezúčastněného dlouhodobého pozorování a nestandardizovaných i standardizovaných rozhovorů (Zikl, a kol. 2007, s. 5):

Léčebná rehabilitace

pohybová aktivita žáka v průběhu vyučování, léčebná rehabilitace (žáci imobilní, DMO, kvadruparéza)

základní škola

- žák je stále na vozíku (vyučování, přestávky, po vyučování)
- žádný samostatný pohyb
- polohován není
- na fyzioterapii dojíždí s rodiči 2x týdně
- neúčastní se hodin Tv s ostatními dětmi,
- je ve třídě s asistentkou a procvičují jemnou motoriku, protahují končetiny nebo dohánějí zameškanou látku
- pohybové aktivity vykonává asistentka (po zaškolení rodiči)

speciální škola

- žák je ve vozíku, speciální židli, násypném vaku, polohovacích pomůckách, na zemi s oporou (vyučování, přestávky, po vyučování)

- samostatný pohyb (lezení, přetáčení) ve třídě nebo při Tv
- polohován pravidelně
- fyzioterapie 5x týdně ve škole
- neúčastní se Tv, v té době dochází na rehabilitaci
- pohybové aktivity vykonává převážně asistentka (zaškolená fyzioterapeutkou), při rehabilitaci fyzioterapeutka

Příloha 12: Autorství fotografií použitých v přílohách:

Obr. 1 a 2 vlastní

Obr. 3-6 poskytla laskavě V. Šulcová

Obr. 7-10 poskytli laskavě rodiče dětí

Obr. 11-15 vlastní